

Diàleg

AVUI+
Des del 1976

CORPORACIÓ CATALANA
DE COMUNICACIÓ S.L.

ANTONI CAMBREDÓ, president executiu
JOAN ODINA, conseller delegat
CARLES FLO, director general
IVAN GRAU, director financer
ORIOI GALLISSÀ, director comercial
JOAN SERRA, director de producció
LEANDRE BASANTA, cap de distribució
QUICO DOMINGO, cap de sistemes

LA REALITAT LINGÜÍSTICA
CATALANA SEGONS TELEMADRID

Sebastià Alzamora

Escriptor

Comenta l'article a
www.avui.cat/36191

AL PEU DEL CANÓ

La
història
segons
els cranis

Nacionalisme idiota

Esto, por ejemplo, es una panadería; sin embargo, el rótulo pone "forn de pa". La frase recorda aquells començaments de novel·la estrepitosos i llegendaris, com *El terrible Lorenzo despertó tras una larga noche de insomnio*, o el clàssic *Era de noche, y, sin embargo, llovía*. Tanmateix, l'exemple que ens ocupa no és cap perla de la literatura de l'absurd, sinó una de les moltes bajanades que es van acumular en l'enèsim reportatge de TeleMadrid sobre la realitat lingüística catalana, emès fa pocs dies. Bajanades, sí, però tòxiques: la finalitat del reportatge era demostrar que els catalans, *motu proprio* o bé obligats per la sempre malèvola Generalitat, viuen obstinats a usar una llengua inútil i incompreensible, que només serveix per amargar la vida al personal.

D'ACORD AMB EL REPORTATGE de marres, l'ús públic del català tindria tota mena de conseqüències nefastes: per exemple i sense anar més lluny entre els turistes, que poden trobar-se en greus complicacions en oferir-se'ls uns inintel·ligibles entrepanes, en comptes d'uns universals *bocadillos*, o un desconcertant lloguer de cotxes, en lloc d'un *alquiler de coches* com Déu mana. La idea implícita –però ben òbvia– és que el castellà l'entén tothom, ni que sigui per ciència infusa; el català, en canvi, és una nosa contraproductent. En la mateixa línia, l'inefable diari *El Mundo* omplia la seva portada de dilluns passat amb fotografies de rètols oficials redactats únicament –horror– en català. Als rètols en qüestió, hi figuraven inscripcions tan críptiques i d'impossible comprensió com ara "Zona de pacificació del trànsit" o "Horari d'oficines", que ja es veu que ofenen la vergonya i el sentit comú de qualsevol espanyol decent. Tot sigui dit, aquesta nova lliçió de periodisme impartida pel rotatiu de l'Amo de la Piscina era una resposta a un editorial del dia anterior de *La Vanguardia*, que gosava criticar el *Manifiesto* promogut pel mateix Pedro J. i la seva bulliciosa tropa d'intel·lectuals senils.

BÉ, EL CAS ÉS QUE ENS EN PODEM riure tant com vulguem, però a condició que tinguem molt clar que tot plegat no és cap broma. Sovint s'ha identificat el nacionalisme espanyol amb l'anomenat nacionalisme banal. Aquesta expressió, que ha fet fortuna, la va encunyar el sociòleg Michael Billig per designar la mena de nacionalisme que acostumen a practicar els Estats, i que es caracteritza principalment pel fet de passar virtualment inadvertit, perquè se'l dona per con-sabut. És a dir, en la mesura que la mateixa existència d'un Estat implica que el fet nacional d'aquell país es dona per resolt, les manifestacions d'aquest fet nacional deixen de ser extraordinàries per passar a formar part del paisatge quotidià de la col·lectivitat. Això no vol dir que siguin irrelevants: ben al contrari, els símbols de la identitat nacional, com la bandera, es troben omnipresents, especialment als mitjans de comunicació, a la via pública, o en espais d'alta càrrega simbòlica, com ara les escoles o els edificis oficials. Però estan tan integrades, tan arrelades dins la consciència de la ciutadania, que ningú hi para esment, per bé que actuen com a recordatoris constants de la cohesió del col·lectiu i de la seva identitat com a tal. I, efectiva-

GUILLEM CIFRE

"Evidentment és el cas d'Espanya –o, més ben dit, del nacionalisme espanyol–, que mai ha percebut la diversitat com una riquesa, sinó com un obstacle que li impedeix de completar el seu procés de construcció nacional"

ment, sovint hem vist comportar-se el nacionalisme espanyol d'acord amb aquesta descripció.

PERÒ, SI HEM DE JUTJAR PER LA DERIVA que ha emprès en els últims anys i per l'escandalera més que perceptible amb què es produeix i es manifesta, diríem que el nacionalisme espanyol ha abandonat l'estadi banal per embarcar-se en una fase de nacionalisme idiota: i valgui la paraula no en la seva accepció insultant, sinó en l'etimològica. Idiota prové del grec *idiotes*, paraula que designava aquell que es desentenia dels assumptes públics i només es preocupava dels seus interessos privats. És a dir, algú que es tancava en ell mateix i que menystenia o fins i tot odiava els

altres. Talment això és el que li succeeix al nacionalisme espanyol, en un grau superlatiu, respecte de tot allò que li signifiqui diferència.

SI HEM CONVIUNGUT QUE EL nacionalisme banal és propi de les nacions que mitjançant la constitució d'un Estat han resolt el seu fet nacional, aleshores podem sospitar que el nacionalisme idiota serà el d'aquelles nacions que, a pesar de comptar amb un Estat propi, no han aconseguit resoldre aquesta qüestió. Evidentment és el cas d'Espanya –o, més ben dit, del nacionalisme espanyol–, que mai ha percebut la diversitat com una riquesa, sinó com un obstacle que li impedeix de completar el seu procés de construcció nacional. Per tant, l'acompliment d'aquest procés significa l'eliminació de l'obstacle: l'obstacle, per si algú s'ha perdut, som nosaltres. I, per procedir a l'eliminació d'un obstacle com ara un col·lectiu humà, és condició necessària la fabricació d'un relat que culpabilitzi aquell col·lectiu, per molt fals i barroer que sigui aquest relat: per exemple, que la llengua catalana arracona el castellà per imposició totalitària que cal denunciar i combatre. Una vegada divulgat el relat i establerta una realitat factícia dins la qual tancar-se (l'estratègia de l'idiota), ja es pot procedir a l'atac directe: i l'atac directe contra Catalunya s'està produint ara. Ja he dit que ens pot fer riure, però no és cap broma: van a totes, i tenen pressa per rematar la feina.

David
Bueno

Professor i
investigador
de genètica
de la UB

La història de la humanitat és plena de relats llegendaris que usem per afermar i justificar el nostre present a partir d'un passat no necessàriament massa llunyà. Una constant d'aquests relats és dotar els protagonistes de resistència sobrehumana, gran capacitat de sacrifici i menyspreu cap als altres grups humans, la qual cosa és molt útil per estimular els oients a fer heroicitats, en nom dels seus antecessors –i en benefici dels dirigents de torn–. Però a vegades els relats mitològics amaguen certes dosis de veritat. L'aplicació de tècniques biomèdiques ajuda a aclarir-ho, unint biologia i història en una amalgama plena de sorpreses que dilueix encara més les fronteres de les diverses àrees del saber. Per exemple, un dels temes recurrents a les sagues islandeses, escrites als segles X i XI, és la capacitat dels vikings de continuar lluitant després d'haver patit ferides terribles. Recentment, la troballa d'uns cranis del segle XI ho confirma. Un d'ells, presenta dues grans ferides d'espasa que farien esgarrifar fins i tot els fans del cinema *gore*. Les proves forenses indiquen que aquesta persona no només va sobreviure a aquestes ferides, si no que va participar en lluites posteriors, en les quals en va patir de noves. La inventiva de les persones és extraordinària, però la resistència humana encara ho és més, especialment si s'usen estratègies psicològiques que incideixen directament a la part més instintiva del nostre cervell, com fan els mites i les llegendes, que totes les cultures posem i reinventem cada dia.